

In verschillende media was het te lezen. Afgelopen voorjaar bleek het aantal abortussen van 2021 tot en met 2023 met 27 procent te zijn gegroeid, van ruim 31.000 naar ruim 39.000 per jaar.

SGP-leider Chris Stoffer deed er nog een schepje bovenop. Hij maakte er in het tv-programma *Eva* 40.000 van, een getal dat hij tot veertien keer toe herhaalde.

Maar klopt het wel? Wetenschapsfilosoof Trudy Dehue, emeritus hoogleraar theorie en geschiedenis van de psychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen, zegt van niet. Sterker, zij betwist dat het aantal abortussen toeneemt.

Waarom kloppen die cijfers niet?

“De bron is de *Jaarrapportage Wet Afbreking zwangerschap*. Maar de grafiek daarin toont juist een scherpe daling vanaf de achtste ‘zwangerschapsweek’. Dat is dus vanaf de vierde week na de eerste uitgebleven menstruatie.

“De enige stijging zit in de allervroegste periode, en die is bovendien slechts schijn. Sinds enkele jaren is er namelijk een test op de markt die ruim een week na een bevruchting al kan aantonen dat deze plaatsgevonden heeft. Dat is al vóórdat de bevruchte eicel volledig is ingesteld, en zelfs voor de eerste uitgebleven menstruatie!

“En nu zijn we op dat moment al van ‘zwangerschap’ gaan spreken en daarmee van een ‘abortus’.”

Het is dus een definitiekwestie.

“Ja. De fabrikant van deze *Clearblue ultravroege test* heeft deze ‘zwangerschapstest’ gedoopt in plaats van bijvoorbeeld ‘bevruchtingstest’, waarmee hij de betekenis van het woord ‘zwangerschap’ ongemerkt heeft uitgebreid. Tot voor kort kon je zo vroeg nog helemaal niet zwanger heten.

“Ook volgens de Nederlandse wet was je tot ruim twee weken na een uitgebleven menstruatie alleen maar ‘overtijd’. Je kon een overtijdbehandeling krijgen, die geen abortus was en niet bij de inspectie hoefde te worden gemeld, al deden abortusklinieken dat regelmatig toch.

“Nou hoeft de overheid een herdefinitie van een fabrikant natuurlijk niet over te nemen, maar nota bene een D66-minister, Ernst Kuipers, heeft dat wel gedaan. Waarschijnlijk ondoordacht. Vanaf 2023 heeft hij de overtijdbehandeling vervangen door de ‘vema’, de *very early medical abortion*, zodat deze sindsdien altijd meetelt in de cijfers.”

Verklaart dat de toename?

“Nee, daarmee kom je nog niet op die 27 procent. Er speelt nog iets belangrijks: als er wat aan een bevruchte eicel mankeert, wordt die vaak vanzelf afgestoten, meestal in de allereerste weken.

“Nu de ultravroege test er is, gaan vrouwen die geen zwangerschap willen, niet meer angstig zitten wachten op een misschien slechts verlate menstruatie. Ze gaan meteen al naar een abortusarts.

“Zo verandert die veelvuldige spontane miskraam van voorheen nogal eens in een uitgelokte abortus. Enig rekenwerk leert dat je, dit mee-

geteld, al gauw aan een stijging met 27 procent komt. Met de verdere verspreiding van de ultravroege test zal het aantal abortussen dus groeien.

“Een ongewenste bevruchting ongedaan maken met medicatie is in deze uiterst vroege periode te vergelijken met het gebruik van een spiraaltje. Dat instrumentje voorkomt immers ook de innesteling van een bevruchte eicel. Stel dat er een minister komt die ook dit onder de vema’s rangschikt, dan zou het abortuscijfer nog eens flink toenemen.”

De WHO wil abortusmedicijnen voor het eerste trimester zonder doktertoezicht vrijgeven. Wat betekent dat voor vrouwen en het abortusbeleid?

“Tja, dan dalen de abortuscijfers enorm en kan een groot controlesysteem worden afgebouwd, met toezicht op vrouwen en artsen, met inspecties, tellingen, rapportages en politieke bemoeienis.

“Tegenstanders van vrijgeven zeggen dat er een dokter bij nodig is, vanwege de buikpijn en de bloeding door zo’n pil. Maar de meeste vrou-

‘Partijen die tegen abortus zijn, zetten vrouwen neer als egoïstische wezens’

wen zijn wel wat gewend. Ze kunnen zelfs bevallingen aan!”

Tot ongenoegen van Dehue heet zo’n middel vaak ‘abortuspil’, terwijl de werking vergelijkbaar is met die van een spiraaltje. Zij oppert hem ‘allroundpil’ te noemen.

“Het zou vooral de voltooiing zijn van een queeste van vrouwen, die al sinds de Oudheid gaande is. Dat is de wanhopige zoektocht naar een middel waarmee je zelf kunt bepalen of je een bevruchting wilt laten uitmonden in dragen, baren en het opvoeden van een kind. Sta eens wat meer stil bij de enorme pijnen en gevaren die vrouwen 24 eeuwen lang voor deze zoektocht over hebben gehad.

“Dit alleen al bewijst dat een door anderen opgelegde zwangerschap als een vergaande ontmenselijking voelt. Sommige vrouwen beschrijven het als een verkrachting van negen maanden, met de ergste fase aan het eind. Pro-life-activisten - ik noem ze hierom eerder pro-dwang-activisten - zullen het zich niet echt realiseren, maar ze voeren dus campagnes voor het teweegbrengen van groot leed. Mensen die als kind ongewenst waren, lijden ook vaak blijvende psychische schade.”

De wettelijke abortusgrens is 24 weken. Door nieuwe technieken verschuift die grens. Dat kan kiezen voor een late abortus compliceren.

“Ja, nieuwe technieken kunnen

Trudy Dehue: ‘Waarom de uitdrukking ‘abortus plegen’?’

Autonomie [interview](#) | Vroege zwangerschapstesten hebben ongemerkt de definities van ‘abortus’ en ‘zwangerschap’ opgerekt. Dat stelt de Groningse wetenschapssocioloog Trudy Dehue. Daardoor lijkt het alsof het aantal abortussen toeneemt, terwijl dat volgens haar niet zo is.

‘De abortuswetgeving criminaliseert en stigmatiseert’

tekst **Lodewijk Dros**
foto **Reyer Boxem**